

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ATMINTINĖ ASMENIMS ketinantiems kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą

I. Kokias bylas gali nagrinėti Teismas?

1. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra tarptautinė institucija, galinti nagrinėti skundus asmenų, teigiančių, kad buvo pažeistos jų teisės, įtvirtintos Europos žmogaus teisių konvencijoje. Konvencija yra tarptautinė sutartis, kuria didelė dalis Europos valstybių susitarė užtikrinti **tam tikras esmines žmogaus teises**. Šios teisės yra išdėstytos pačioje Konvencijoje, o taip pat ją papildančiuose protokoluose Nr. 1, 4, 6, 7, 12 ir 13, pastaruosius ratifikavo tik ne kai kurios valstybės. Įdėmiai perskaitykite pridedamus šių nuostatų tekstus.

2. Jei manote, kad esate **asmeniškai ir tiesiogiai nukentėjęs/jusi** nuo vienos ar keleto šių esminių teisių pažeidimo, padaryto kurios nors pridedamame sąrašė nurodytų valstybių – galite kreiptis į Teismą.

3. Teismas gali nagrinėti pareiškimus **tik dėl Konvencijoje ir jos protokoluose nurodytų vienos ar keleto teisių** pažeidimų. Teismas nėra apeliacinis teismas valstybės teismų atžvilgiu ir negali panaikinti ar pakeisti jų priimtų sprendimų. Teismas negali ir tiesiogiai įsikišti į apskundžiamų valstybės institucijų veiklą.

4. Teismas gali nagrinėti skundus tik prieš valstybes, kurios ratifikavo Konvenciją ir papildomus protokolus. Teismas nenagrinės pareiškimo, kuriuo skundžiamasi dėl faktų, įvykusių iki Konvencijos ratifikavimo datos (žr. lentelę).

5. Teismui skūstis galite tik dėl valstybės (įstatymų leidybos, vykdomųjų, teisminių, ar pan.) institucijų veiksmų. Teismas negali nagrinėti skundų prieš privačius asmenis ar privačias organizacijas.

6. Pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį, prieš kreipiantis į Teismą privalu išnaudoti **visas teisinės gynybos priemones valstybėje, prieš kurią skundžiatės**, ir pateikti pareiškimą **šešių mėnesių bėgyje nuo galutinio vidaus teismų sprendimo datos**. Teismas nenagrinės pareiškimo, neatitinkančio išvardintų reikalavimų.

7. Teisinės gynybos priemonių išnaudojimas reiškia, kad prieš kreipiantis į Teismą, pirmiausia turite kreiptis į valstybės vidaus teismus, įskaitant ir aukštesnių instancijų teismus, kuriems privalu bent iš esmės pateikti tą patį skundą, dėl kurio ketinate skūstis Teismui. Jei minėtos priemonės nebuvo išnaudotos, turite įrodyti, kad bet koks kreipimasis būtų buvęs neveiksmingas.

8. Kreipdamiesi į vidaus teismus privalote **laikytis valstybės proceso įstatymo nustatytų reikalavimų**, įskaitant reikalavimus dėl procesinių terminų. Jei, pavyzdžiui, Jūsų skundas valstybėje nebuvo išnagrinėtas, nes jį pateikėte pavėluotai, netinkamam teismui ar nesilaikėte proceso įstatymo nustatytos tvarkos, Teismas nenagrinės Jūsų pareiškimo.

9. Tačiau, jei skundžiatės dėl teismo nuosprendžio ar bausmės, nebūtina bandyti peržiūrėti bylą po to, kai jau pasinaudojote paprastomis apskundimo procedūromis, nei stengtis išnaudoti kitas neteismines priemones, siekti amnestijos ar Prezidento malonės suteikimo. Įvairūs kreipimaisi į Parlamentą, valstybės vadovą ar administracines institucijas paprastai nėra veiksmingos teisinės gynybos priemonės, kurias būtina išnaudoti prieš kreipiantis į Teismą.

10. Į Teismą galite kreiptis **šešių mėnesių bėgyje** nuo aukščiausio kompetentingo teismo, ar kitos institucijos sprendimo priėmimo datos. **Šešių mėnesių terminas pradeda eigą nuo tada, kai Jūs (ar Jūsų atstovas) buvote supažindinti su galutiniu, įprasto apskundimo tvarka priimtu, valstybės teismo sprendimu**, bet ne nuo tada, kai valstybės institucijos atsisakė atnaujinti bylą, atmetė Jūsų prašymą suteikti malonę ar amnestiją, ar kitaip ypatinga tvarka peržiūrėti galutinį sprendimą.

11. Šešių mėnesių terminas baigia eigą pateikus Teismui **pirmą laišką**, kuriame aiškiai, tačiau nors ir glaustai išdėstyta skundo, kurį ketinate pateikti Teismui, esmė arba pateikiant užpildytą pareiškimo formuliara. Paprastas informacijos prašymas nėra pakankamas šio termino eigai sustabdyti, siekiant pateikti pareiškimą pagal keliamus reikalavimus.

12. Pažymėtina, kad daugiau **nei 90 % Teismo išnagrinėtų bylų yra pripažįstamos nepriimtiniomis** dėl vienos ar keleto aukščiau išvardytų sąlygų neatitikimo.

II. Kaip kreiptis į Teismą?

13. Oficialios Teismo kalbos yra anglų ir prancūzų, tačiau jei Jums patogiau, Teismo kanceliarijai galite rašyti bet kurios valstybės, ratifikavusios Konvenciją, oficialia kalba. Pradinėje bylos nagrinėjimo stadijoje Teismo kanceliarija susirašinės su Jumis ta kalba, kuria kreipėtės į Teismą. Tačiau vėlesnėse bylos nagrinėjimo stadijose, o ypač tada, jei Teismas nutars kreiptis į Vyriausybę-atsakovę su prašymu pateikti raštiškas pastabas dėl Jūsų skundo, visi Teismo raštai bus pateikti anglų arba prancūzų kalbomis. Nuo šio momento Jūs arba Jūsų atstovas/ė taipogi privalės pateikti atsakymus viena iš šių kalbų.

14. Pareiškimas Teismui turi būti pateiktas raštiškai paštu (**žodinių pareiškimų telefonu Teismas nepriima**). Jei siunčiate savo pareiškimą elektroniniu paštu ar faksu, privalote jį pakartotinai atsiųsti paštu. **Nėra tikslo asmeniškai atvykti į Strasbūrą, siekiant žodiniai pateikti savo skundą.**

15. Visi raštai dėl bylos turi būti siunčiami **adresu**:

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 STRASBOURG CEDEX.

Prašome nesuklijuoti, nesurišti ar kitaip nesusegti siunčiamų dokumentų. Visi puslapiai turi būti sunumeruoti eilės tvarka.

16. Gavusi pirmą Jūsų laišką ar pareiškimo formuliara Teismo kanceliarija atsakys Jums, nurodydama **bylos numerį, kurį privalu nurodyti visuose raštuose Teismui**. Taip pat gausite 10 brūkšninio kodo etikečių, kurias būtina vartoti siunčiant korespondenciją Teismui. Vėliau Jūsų gali būti paprašyta pateikti papildomą informaciją ar dokumentus. Kanceliarija nekonsultuoja valstybės įstatymų ar jų taikymo praktikos klausimais, taip pat negali Jums patarti dėl pateikiamo skundo ar interpretuoti vidaus teisės.

17. Svarbu skubiai ir išsamiai atsakyti į Kanceliarijos laiškus. Jei delsite atsakyti ar išvis nepateiksite jokio atsakymo į Kanceliarijos raštus, Teismas gali manyti, kad nesate suinteresuotas toliau palaikyti savo bylą.

18. Jei manote, kad Jūsų skundas susijęs su viena ar keletu Konvencijoje ar papildomuose protokoluose įtvirtintų teisių pažeidimu, ir įvykdėte aukščiau minėtas sąlygas, **kruopščiai ir įskaitomai užpildykite pareiškimo formuliara, bei kaip galima greičiau gražinkite jį Teismui kartu su byla susijusių dokumentų kopijomis**, ir ne vėliau kaip **aštuonių savaičių**

laikotarpyje nuo pirmojo Teismo laiško datos. Jei per nurodytą laikotarpį nesugebėsite pateikti Teismui pareiškimo formuliario, Jūsų pirmojo laiško Teismui data nebus užskaityta kaip pareiškimo pateikimo data. Tokiu būdu, pareiškimo pateikimo data bus pareiškimo formuliario išsiuntimo data, siekiant, kad Jūsų pareiškimas atitiktų šešių mėnesių reikalavimą (žr. para. 6 ir para. 10). Be to, jei nesugebėsite grąžinti pareiškimo formuliario šešių mėnesių laikotarpyje nuo tada, kai šis buvo Jums išsiųstas, tai reikš, kad nesiekiate tolesnio skundo nagrinėjimo, ir visa bylos medžiaga bus sunaikinta. Be to, nepateikus prašomos papildomos informacijos ar dokumentų, Teismas gali nutarti nenagrinėti pareiškimo, paskelbti pareiškimą nepriimtinu, arba išbraukti iš svarstytinų bylų sąrašo.

19. Pildydami pareiškimo formuliara privalote:

a) pateikti visą informaciją apie šalis (žr. pirmą formuliario dalį). Esant daugiau nei vienam pareiškėjui, kiekvienas jų turi užpildyti nurodytą dalį atskirai. Jei turite teisinį atstovą, pateikti įgaliojimą šio asmens vardu;

b) antroje dalyje pateikti apskundžiamų **faktų santrauką** ir skundo pobūdį, nurodant tikslias įvykių datas, pateikiant juos chronologine tvarka. Jei skundžiatės dėl keleto skirtingų atvejų, aprašykite kiekvieną jų atskirai;

c) trečioje dalyje nurodyti, kuri **Konvencijoje įtvirtinta teisė** buvo pažeista, bei paaiškinti, kaip Jūsų manymu faktai, išdėstyti antroje dalyje, pažeidžia šias nuostatas;

d) nurodyti, kokias **teisines gynybos priemones** panaudojote ir, ar laikėtės nustatytų terminų. Esant keletui skundų, pateikti atitinkamą informaciją kiekvienam iš jų atskirai;

e) trumpai nurodyti tikslus, kurių siekiate kreipiantis į Teismą (penkta formuliario dalis);

f) šeštoje formuliario dalyje nurodyti, ar kreipėtės dėl savo skundų tarptautinei ginčo tyrimo ar sprendimo procedūrai, įvardinant instanciją, į kurią kreipėtės, o taip pat smulkiai aprašyti įvykusius teismų posėdžius, pateikiant pastarųjų datas bei datas priimtų sprendimų. Būtina pridėti atitinkamų sprendimų bei kitų dokumentų kopijas;

g) septintoje dalyje išvardinti oficialius sprendimus, minimus IV ir VI formuliario dalyse, o taip pat bet kokius kitus dokumentus, kuriuos ketinate pateikti Teismui kaip įrodymą (teismo posėdžių protokolus, liudininkų parodymus, ir kt.), bei pridėti šių dokumentų kopijas. **Nesiųskite dokumentų originalų, nes šie nebus Jums grąžinti.**

h) pasirašyti pareiškimo formuliara. Jei formuliara Jūsų vardu pasirašo įgaliojotas asmuo, pridėti tinkamai užpildytą ir pasirašytą įgaliojimą.

20. Pagal Teismo praktiką, bet kokia informacija, pateikta Teismui įvairių dokumentų forma, tame tarpe ir informacija apie pareiškėją/us ar trečiuosius asmenis yra viešai prieinama. Be to, panašaus pobūdžio informacija gali būti patalpinta Teismo internetinėje duomenų bazėje (HUDOC), ir konsultuotina nuo tada, kai Vyriausybei-atsakovei raštiškai pranešama apie bylą, pateikiant faktų santrauką, arba Teismo nutarimą dėl priimtimumo ar dėl išbraukimo iš svarstytinų bylų sąrašo, arba Teismo sprendimą. Atitinkamai, kreipdamiesi į Teismą, pateikite tiek informacijos apie Jūsų ar trečiųjų asmenų gyvenimą, kiek to būtina skundo esmei išdėstyti. Jei pageidaujate viešai neskelbti savo asmens tapatybės, turite pranešti apie tai paaiškinant, kodėl siekiate, kad Jūsų atveju būtų taikoma išimtis taisyklei, pagal kurią Teismo proceso medžiaga yra viešai prieinama. Teismas gali įslaptinti asmens tapatybę tik išimtiniais ir pagrįstais atvejais.

21. Pirmą kartą kreipiantis į Teismą nebūtina turėti teisinį atstovą, ar šis asmuo nebūtinai turi būti praktikuojantis advokatas. Jei turite teisinį atstovą, privalote pateikti įgaliojimą šio asmens vardu, įgaliojantį Jus atstovauti byloje. Nevyriausybinių organizacijų (kompanijų, asociacijų ir pan.) arba grupės individų atstovas privalo įrodyti, turįs teisę atstovauti pastaruosius Teisme.

22. Bylos nagrinėjimo pradžioje Teismas neapmoka Jūsų **teisinio atstovavimo išlaidų**. Tam tikroje vėlesnėje bylos nagrinėjimo stadijoje – po to, kai Teismas nusprendžia pateikti klausimus dėl bylos Vyriausybei-atsakovei su prašymu pateikti raštiškas pastabas – Jums gali būti suteikta galimybė prašyti nemokamos teisinės pagalbos, tais atvejais, jei neturite pakankamai lėšų apmokėti advokato išlaidas ir, jei Teismas nuspręs, jog teisinis atstovavimas būtinas tolimesniam bylos nagrinėjimui.

23. Jūsų pareiškimas bus nagrinėjamas **nemokamai**. Kadangi procesas pradžioje vyksta raštu, Jums nereikia asmeniškai atvykti į Teismo būstinę. Jums bus pranešta apie bet kokį Teismo priimtą sprendimą byloje.

Konvencijos įsigaliojimo datos

(19/04/2010)

Valstybė	Konvencija CETS 005	Protokolas Nr. 1 CETS 009	Protokolas Nr. 4 CETS 046	Protokolas Nr. 6 CETS 114	Protokolas Nr. 7 CETS 117	Protokolas Nr. 12 CETS 177	Protokolas Nr. 13 CETS 187
Airija	03/09/53	18/05/54	29/10/68	01/07/94	01/11/01		01/07/03
Albanija	02/10/96	02/10/96	02/10/96	01/10/00	01/01/97	01/04/05	01/06/07
Andora	22/01/96	06/05/08	06/05/08	01/02/96	01/08/08	01/09/08	01/07/03
Armėnija	26/04/02	26/04/02	26/04/02	01/10/03	01/07/02	01/04/05	
Austrija	03/09/58	03/09/58	18/09/69	01/03/85	01/11/88		01/05/04
Azerbaidžanas	15/04/02	15/04/02	15/04/02	01/05/02	01/07/02		
Belgija	14/06/55	14/06/55	21/09/70	01/01/99			01/10/03
BJR Makedonija	10/04/97	10/04/97	10/04/97	01/05/97	01/07/97	01/04/05	01/11/04
Bosnija ir Hercegovina	12/07/02	12/07/02	12/07/02	01/08/02	01/10/02	01/04/05	01/11/03
Bulgarija	07/09/92	07/09/92	04/11/00	01/10/99	01/02/01		01/07/03
Čekijos Respublika	01/01/93	01/01/93	01/01/93	01/01/93	01/01/93		01/11/04
Danija	03/09/53	18/05/54	02/05/68	01/03/85	01/11/88		01/07/03
Estija	16/04/96	16/04/96	16/04/96	01/05/98	01/07/96		01/06/04
Graikija	28/11/74	28/11/74		01/10/98	01/11/88		01/06/05
Gruzija	20/05/99	07/06/02	13/04/00	01/05/00	01/07/00	01/04/05	01/09/03
Islandija	03/09/53	18/05/54	02/05/68	01/06/87	01/11/88		01/03/05
Ispanija	04/10/79	27/11/90	16/09/09	01/03/85	01/12/09	01/06/08	01/04/10
Italija	26/10/55	26/10/55	27/05/82	01/01/89	01/02/92		01/07/09
Jungtinė Karalystė	03/09/53	18/05/54		01/06/99			01/02/04
Juodkalnija	06/06/06	06/06/06	06/06/06	06/06/06	06/06/06	06/06/06	06/06/06
Kipras	06/10/62	06/10/62	03/10/89	01/02/00	01/12/00	01/04/05	01/07/03
Kroatija	05/11/97	05/11/97	05/11/97	01/12/97	01/02/98	01/04/05	01/07/03
Latvija	27/06/97	27/06/97	27/06/97	01/06/99	01/09/97		
Lenkija	19/01/93	10/10/94	10/10/94	01/11/00	01/03/03		
Lichtenšteinas	08/09/82	14/11/95	08/02/05	01/12/90	01/05/08		01/07/03

Konvencijos įsigaliojimo datos

(19/04/2010)

Valstybė	Konvencija CETS 005	Protokolas Nr. 1 CETS 009	Protokolas Nr. 4 CETS 046	Protokolas Nr. 6 CETS 114	Protokolas Nr. 7 CETS 117	Protokolas Nr. 12 CETS 177	Protokolas Nr. 13 CETS 187
Lietuva	20/06/95	24/05/96	20/06/95	01/08/99	01/09/95		01/05/04
Liuksemburgas	03/09/53	18/05/54	02/05/68	01/03/85	01/07/89	01/07/06	01/07/06
Malta	23/01/67	23/01/67	05/06/02	01/04/91	01/04/03		01/07/03
Moldova	12/09/97	12/09/97	12/09/97	01/10/97	01/12/97		01/02/07
Monako	30/11/05		30/11/05	01/12/05	01/02/06		01/03/06
Norvegija	03/09/53	18/05/54	02/05/68	01/11/88	01/01/89		01/12/05
Nyderlandai	31/08/54	31/08/54	23/06/82	01/05/86		01/04/05	01/06/06
Portugalija	09/11/78	09/11/78	09/11/78	01/11/86	01/03/05		01/02/04
Prancūzija	03/05/74	03/05/74	03/05/74	01/03/86	01/11/88		01/02/08
Rumunija	20/06/94	20/06/94	20/06/94	01/07/94	01/09/94	01/11/06	01/08/03
Rusija	05/05/98	05/05/98	05/05/98		01/08/98		
San Marino	22/03/89	22/03/89	22/03/89	01/04/89	01/06/89	01/04/05	01/08/03
Serbija	03/03/04	03/03/04	03/03/04	01/04/04	01/06/04	01/04/05	01/07/04
Slovakija	01/01/93	01/01/93	01/01/93	01/01/93	01/01/93		01/12/05
Slovėnija	28/06/94	28/06/94	28/06/94	01/07/94	01/09/94		01/04/04
Suomija	10/05/90	10/05/90	10/05/90	01/06/90	01/08/90	01/04/05	01/03/05
Švedija	03/09/53	18/05/54	02/05/68	01/03/85	01/11/88		01/08/03
Šveicarija	28/11/74			01/11/87	01/11/88		01/07/03
Turkija	18/05/54	18/05/54		01/12/03			01/06/06
Ukraina	11/09/97	11/09/97	11/09/97	01/05/00	01/12/97	01/07/06	01/07/03
Vengrija	05/11/92	05/11/92	05/11/92	01/12/92	01/02/93		01/11/03
Vokietija	03/09/53	13/02/57	01/06/68	01/08/89			01/02/05

Kai kurios valstybės yra pasirašiusios išlygas ar deklaracijas, įtakančias įsipareigojimus pagal Konvenciją ir jos protokolus. Pilną sąrašą galite konsultuoti Teismo internetinėje svetainėje www.echr.coe.int, arba kreiptis į Teismo Kanceliariją.